

Republica Moldova

Nation

Raport

RAPORT NAȚIONAL

progrese și perspective
în reprimarea corupției

Național

Raport

Chișinău
2007

Proiect finanțat de Comisia Europeană,
Agenția Internațională Suedeză
pentru Dezvoltare și Cooperare (SIDA)
și Consiliul Europei

Această publicație este realizată în cadrul Proiectului Comun al Comisiei Europene și al Consiliului Europei împotriva corupției, spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova (MOLICO), co-finanțat de Comisia Europeană, Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională și Consiliul Europei.

Opiniile expuse în această lucrare aparțin autorilor și nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere oficial al Uniunii Europene, SIDA și Consiliului Europei.

INTRODUCERE

Deoarece corupția reprezintă un fenomen complex, multistructural și multidimensional, un fenomen economic, social și politic, al cărui complexitate este determinată de diverse cauze, statul a inițiat în mod hotărât și coerent lupta împotriva fenomenului corupției, o luptă organizată și planificată, care a demarat cu adoptarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea acesteia.

De prezența unei strategii naționale de prevenire și combatere a corupției depind în mod hotărâtor activitățile transparente pentru crearea, îmbunătățirea și menținerea integrității în societate.

Pentru asigurarea faptului că Strategia va fi realizată eficient, executarea în timp util și supravegherea sunt indispensabile în procesul de implementare al acesteia. Tocmai din acest motiv a fost creat *mecanismul de implementare a Strategiei*, care prevede un plan de acțiuni pentru instituțiile de stat cu termene precise de executare, un consiliu care coordonează la nivel general Strategia, un grup de monitorizare responsabil pentru îndeplinirea Planului de acțiuni și un Secretariat, care asigură realizarea cotidiană a acțiunilor plănuite.

Conform pct. 3.3 din Strategie, Grupul de monitorizare elaborează raportul anual privitor la mersul executării planului de acțiuni, precum și recomandări pentru realizarea lui.

Astfel, prezentul raport reprezintă o sinteză a executării măsurilor prevăzute în Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției pe anii 2007-2009, a căror termene de executare erau fixate pentru anul care s-a scurs.

La întocmirea raportului s-a ținut cont de ansamblul informațiilor prezentate de către toate organele administrației de stat privind realizarea fiecărei măsuri în parte, în general de prevederile Strategiei, de raportul național privind progresele și perspectivele în reprimarea corupției în anul 2006, de datele statistice care caracterizează combaterea corupției, de măsurile întreprinse pentru prevenirea acestui fenomen, precum și de standardele internaționale de care Republica Moldova trebuie să țină cont în lupta împotriva corupției, utilizându-se în acest scop metodele expunerii, analizei și comparației.

Structura raportului este determinată în primul rând de structura Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și a Planului de acțiuni pentru realizarea ei. Totodată, structura este stabilită și de consecutivitatea logică a măsurilor asupra cărora se raportează. Astfel, s-a demarat cu etapa consolidării cadrului legislativ și asigurarea aplicării legislației, pentru ca mai târziu să fie expuse măsurile întreprinse în domeniul prevenirii și combaterii corupției, care trebuie să fie întreprinse în mod complementar. După raportarea acestor măsuri urmează etapa descrierii cooperării internaționale și intenția extinderii acesteia, ulterior făcându-se trimitere la măsurile de asigurare a implementării Strategiei, adică la monitorizarea procesului în sine.

Părțile descriptive ale acestor elemente ale structurii raportului sunt expuse la începutul fiecărui capitol; concluziile, care cuprind dificultățile întâmpinate și prioritățile fixate, se găsesc ultimul capitol, care generalizează evaluarea implementării Strategiei.

Pentru mediatizarea progreselor, dificultăților și perspectivelor în domeniul reprimării corupției, prezentul raport va fi tipărit în mai multe exemplare cu suportul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO), co-finanțat de Comisia Europeană, Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională și Consiliul Europei. De asemenea, va fi prezentat la Conferința națională *Progrese și perspective în reprimarea corupției* și plasat pe site-ul oficial al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, în calitatea sa de Secretariat al Grupului de monitorizare.

I. CONSOLIDAREA CADRULUI LEGISLATIV ȘI ASIGURAREA APLICĂRII LEGISLAȚIEI

Activitatea normativă este una din principalele funcții ale statului, o activitate creatoare de drept potrivit necesităților dictate de evoluția socială. În cazul nostru, adică în ce privește reprimarea corupției, aceste necesități sunt fixate de Strategia națională de prevenire și combatere a corupției și concretizate în Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia.

În general, organele responsabile pentru implementarea prevederilor strategice au continuat activitatea de elaborare a dreptului în ce privește lupta împotriva corupției, demarată încă din primele etape ale intrării în vigoare a Strategiei. Desigur, cel mai evident rezultat în acest sens este cristalizarea activității de elaborare a actelor normative în adoptarea acestora de către autoritățile competente.

Astfel, succedînd într-o modalitate logică raportul omogen pentru perioada anului 2006, notificăm că activitățile anului precedent de elaborare a unor acte semnificative pentru cadrul legislativ național și ajustarea acestuia la standardele internaționale, s-au soldat în 2007 cu ratificarea de către Republica Moldova a următoarelor acte:

- ✓ **Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției**, ratificată prin Legea nr. 158-XVI din 06.07.07.
- ✓ **Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția**, ratificat prin Legea nr. 157-XVI din 06.07.07.
- ✓ **Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului**, ratificată prin Legea nr. 165-XVI din 13.07.07.

În scopul ajustării cadrului normativ anticorupție la prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, Convenției penale privind corupția și Protocolului adițional la Convenția penală privind corupția, a fost elaborat proiectul de **Lege cu privire la prevenirea și combaterea corupției** (în ediție nouă), expertizată de către Consiliul Europei și proiectul de **Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative**, care vizează răspunderea penală a persoanelor juridice și agenților publici străini pentru acte de corupție. Proiectele au fost remise Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 2171 din 08.06.07 și nr. 1642 din 26.04.07).

Nu mai puțin importantă este elaborarea proiectului de **Lege privind completarea Codului cu privire la contravențiile administrative** care, de asemenea, reprezintă o conformare a cadrului juridic național în domeniul combaterii corupției și protecționismului la normele dreptului internațional. Proiectul prevede aplicarea unei noi sancțiuni administrative – privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 pînă la 3 ani, pornind de la caracterul contravențiilor comise de către persoana vinovată, pe motivul inadmisibilității deținerii de către aceasta a unei anumite funcții sau practicării unei anumite activități. Proiectul a fost remis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 3697 din 24.10.2007).

Pentru identificarea strictă a statutului funcționarului public prin prisma materiei penale, a fost definitivat proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, care vizează modificarea art. 123 „Persoana cu funcții de răspundere” din Codul penal și care mai conține anumite modificări ale Codului de procedură penală referitoare la confiscarea specială.

În vederea **delimitării stricte a competențelor organelor de drept și de control**, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Curtea de Conturi, Unitatea de coordonare a reformei administrației publice, ONG-urile „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” și „Transparency International - Moldova” au prezentat propunerile de modificare a legislației respective. Acest proiect de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative este în proces de definitivare.

Evoluții legislative importante au avut loc în domeniul justiției. Acestea se referă la ajustarea legislației naționale la standardele europene în domeniul **organizării și funcționării sistemului judecătoresc**, în acest scop fiind elaborate:

- ✓ proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, care privește în mod special tragerea la răspundere penală a judecătorilor. Proiectul de lege vizează modificarea și completarea *Legii cu privire la statutul judecătorului, Legii cu privire la Curtea Constituțională, Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Codului de procedură penală al Republicii Moldova*. Proiectul a fost remis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 1719 din 03.05.07);
- ✓ în scopul asigurării transparenței hotărârilor judecătorești și a ședințelor de judecată, a fost elaborat proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care vizează, în special, sporirea transparenței activității *Consiliului Superior al Magistraturii*, instituirea obligativității publicării declarațiilor de avere a judecătorilor și justificării provenienței venitului acestora. Proiectul a fost remis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 3489 din 08.10.2007);
- ✓ proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care se referă la asigurarea respectării și aplicării *principiului publicității ședințelor de judecată și hotărârilor judecătorești*. Proiectul a fost remis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 3490 din 08.10.2007);
- ✓ proiectul *Legii cu privire la arbitraj*;
- ✓ proiectul *Ghidului privind prevenirea și soluționarea conflictelor de interese în cadrul sistemului judecătoresc*. Ghidul are drept scop prevenirea conflictelor de interese prin instituirea măsurilor de susținere a legalității, integrității și corectitudinii judecătorilor în procesul de luare a deciziilor, excluderii intereselor private în exercitarea funcției de judecător, prevenirea abuzurilor și altor acte de corupție în cadrul activității acestuia;
- ✓ proiectul *Codului de etică profesională a judecătorului*;
- ✓ proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative ce include propuneri legislative în vederea înăsprii răspunderii administrative pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești și înăsprii răspunderii penale

Raport

pentru neexecutarea intenționată a unor astfel de hotărâri. De asemenea, în scopul mobilizării activității judecătorilor și procurorilor în vederea respectării cu strictețe a tuturor termenelor de procedură și asigurării evitării cazurilor de tergiversare a desfășurării procesului penal, proiectul prevede modificarea și completarea *Legii cu privire la statutul judecătorului* și a *Codului de procedură penală*. Proiectul a fost remis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare (nr. de înregistrare 3719 din 25.10.2007);

- ✓ în vederea asigurării executării necondiționate a hotărârilor instanțelor judecătorești, a fost examinată oportunitatea introducerii în legislația națională a institutului *declarației insolvabilității persoanei fizice* și elaborate modificări și completări la cadrul legislativ în vederea introducerii instituției declarației sub jurământ (sub propria răspundere) a bunurilor și mijloacelor financiare a debitorului, cu stabilirea măsurilor coercitive pentru eschivare sau falsă declarație. Alăturat a fost elaborat proiectul modelului declarației sub jurământ și la 03.04.2007 prezentat Ministerului Justiției. Prin ordinul nr. 65 din 28.03.2007 al directorului Departamentului de Executare, a fost aprobată *Instrucțiunea cu privire la procedura de executare*.

Luând în considerație recomandările experților Misiunii de Asistență la Frontieră și ținând cont de standardele și cele mai bune practici ale Uniunii Europene, a fost revizuit cadrul legal în domeniul de frontieră și în acest sens a fost elaborată și adoptată **Legea nr. 162-XVI din 13.07.2007 cu privire la Serviciul Grăniceri**. La etapa finală se află elaborarea proiectului de **Lege cu privire la modificarea și completarea Legii privind frontiera de stat a Republicii Moldova**. De asemenea, a fost inițiată elaborarea proiectului **Concepției pazei frontierei de stat pe anii 2008-2011** și a proiectului **Strategiei naționale a managementului integrat al frontierei de stat a Republicii Moldova**. Adoptarea actelor vizate sperăm să-și găsească oglindirea în activitatea legislativă a următorilor ani.

Pentru o supraveghere mai eficientă a infracțiunilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, precum și în vederea ajustării legislației naționale la prevederile și recomandările internaționale în domeniu, a fost adoptată în redacție nouă **Legea nr. 190-XVI din 26.07.07 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului**, care indubitabil constituie un progres pentru cadrul legislativ național în sensul armonizării acestuia la cel internațional.

Ulterior, pentru a ajusta cadrul normativ la prevederile noii Legi și la cele ale Convenției Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului, a fost elaborat proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, examinat deja în lectura a doua de către Parlament. Proiectul prenotat include amendamente la 18 acte legislative, inclusiv prin stabilirea pedepselor alternative celor penale pentru nerespectarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Necesitatea promovării unei politici unitare din partea instituțiilor abilitate cu atribuții de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, precum și eficientizării mecanismelor relevante, a impus în continuare abordarea strategică și clară a

acestora. În acest sens a fost elaborată și aprobată, prin Hotărîrea Guvernului nr. 632 din 05.06.2007, **Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului**. Atît Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cît și Strategia prenotată, au fost analizate de către experții Consiliului Europei, iar recomandările acestora au fost discutate la unul din evenimentele organizate în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO).

La compartimentul consolidării cadrului legislativ național în vederea facilitării procesului de prevenire și combatere a corupției mai menționăm elaborarea următoarelor proiecte:

- proiectul **Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public**, aprobată în ședința Guvernului din 21.11.2007;
- proiectul **Legii cu privire la protecția de stat a părții vătămate, martorilor și altor persoane care acordă ajutor în procesul penal**, remis în adresa Guvernului spre examinare și aprobare la 24.08.2007;
- proiectul **Codului subsolului**, remis în adresa Guvernului spre examinare și aprobare la 15.10.2007;
- **Legea privind achizițiile publice**, adoptată la 13.04.2007, nr. 96-XVI;
- în stadiu de elaborare este proiectul **Legii Curții de Conturi**.

În scopul instituirii unui climat investițional favorabil, asigurării unei creșteri economice calitative, bazate pe tehnologii și investiții, asigurării liberalizării desfășurării activității de întreprinzător, asigurării accesului la resursele creditare, legalizării sectorului neoficial al economiei naționale, promovării unei politici fiscale stimulatorii, micșorării poverii administrative, stimulării fluxului de capital în țară, s-au operat unele modificări și completări la legislația în vigoare:

- ✓ la 27.04.2007 a fost adoptată Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative care, printre altele, conține referiri la **Legea nr. 1161-XIII din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal** fiind completată cu **Capitolul IV „Legalizarea capitalului și amnistia fiscală”**, care a stabilit principiile, garanțiile generale, statutul juridic al subiecților legalizării capitalului, al subiecților amnistiei fiscale și al autorităților administrației publice împuternicite, precum și al altor organizații și instituții ce participă la procesul legalizării capitalului sau amnistiei fiscale sau a căror activitate este legată de procesul legalizării capitalului sau amnistiei fiscale;
- ✓ în vederea sporirii transparenței tranzacțiilor cu valori imobiliare și excluderii schemelor de corupție, au fost elaborate propuneri de modificare a **Legii privind taxa de stat, Legii nr. 271-XV din 27.06.03 cu privire la metodologia calculării plăților pentru serviciile notariale, Codului Fiscal**. Proiectul de lege prenotat a fost remis Guvernului spre examinare și aprobare la 07.05.07;
- ✓ în scopul promovării unei politici unice în licențiere, a fost elaborat proiectul **Legii cu privire la modificarea și completarea Legii nr.451-XV din 30.07.2001 privind licențierea unor genuri de activitate**. Proiectul prenotat

- a fost aprobat în cadrul ședinței Guvernului din 13 iunie a.c. și remis Parlamentului spre adoptare;
- ✓ a fost elaborată și adoptată **Legea 448-XVI din 28 decembrie 2006 cu privire la unele modificări și completări ale titlului VI din Codul Fiscal**;
 - ✓ a fost elaborat **proiectul Legii cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali**, de asemenea remis Parlamentului spre adoptare. Proiectul prenotat urmează să substituie actuala Lege nr. 1265-XIV din 05.10.2000 cu privire la înregistrarea de stat a întreprinderilor și organizațiilor;
 - ✓ au fost finalizate lucrările de revizuire și optimizare a cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător – “Ghilotina I” și a demarat procesul de revizuire masivă a legilor, conform prevederilor **Legii nr. 235-XVI din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător – “Ghilotina II”**, fiind create premisele pentru implementarea procesului de analiză a impactului reglementării;
 - ✓ prin Hotărârea Guvernului nr. 104 din 01.02.2007 a fost aprobată **Strategia de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător**, care are drept scop identificarea măsurilor pentru eficientizarea reglementării activității de întreprinzător prin optimizarea procesului decizional, cu participarea sectorului privat; reducerea imixtiunii statului în activitatea de întreprinzător și lichidarea/declararea insolvabilității acesteia; evaluarea impactului de reglementare la etapa elaborării actelor de reglementare, precum și pentru evaluarea continuă a cadrului juridic respectiv.

În paralel cu măsurile realizate în vederea ameliorării cadrului normativ anticorupție și a mecanismelor de implementare a acestuia, la acest compartiment înregistrăm restante, cauzate de factori atât obiectivi, cât și subiectivi. Încă nu putem evalua gradul de implementare și impactul actelor adoptate asupra mediului social-administrativ, acestea fiind adoptate recent. Totodată, nu putem ignora faptul că spre finele anului 2007 nu sunt adoptate o serie de proiecte de legi, a căror elaborare a fost concepută între anii 2005-2006. Este și mai regretabil că aceste proiecte vizează instrumente importante administrative de prevenire a corupției. Ne referim, în special, la:

- ✓ proiectul **Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției**, remis Parlamentului spre adoptare (nr. de înregistrare 2171 din 08.06.07);
- ✓ proiectul **Legii cu privire la conflictul de interese**, remis Parlamentului spre adoptare (nr. de înregistrare 1050 din 19.03.2007);
- ✓ proiectul **Codului de conduită a funcționarului public**, remis Parlamentului spre adoptare (nr. de înregistrare 3926 din 13.10.2006);
- ✓ proiectul **Legii privind administrația publică centrală de specialitate**, actualmente în proces de definitivare;
- ✓ proiectul **Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public**, aprobată în ședința Guvernului din 21.11.2007;
- ✓ proiectul **Legii cu privire la transparența decizională**, examinat în ședința Guvernului din 13.09.2006;
- ✓ proiectul **Legii privind verificarea titularilor și candidaților la funcții publice**, în stadiu de definitivare.

II. PREVENIREA CORUPȚIEI

Referindu-se la diminuarea fenomenului corupției, Strategia națională de prevenire și combatere a corupției face trimitere la aplicarea unor măsuri de prevenire, care să vizeze factorii criminogeni și înlăturarea condițiilor care generează corupția. Identificând și studiind astfel cauzele corupției, stabilind starea acesteia, anticipând schimbările sale cantitative și calitative, activitatea de prevenire trebuie să evalueze măsurile preventive ce se impun prin elaborarea și implementarea planurilor justificate de prevenire.

În timp ce sancțiunea penală se impune asupra criminalității prin influența asupra infractorului, măsurile preventive sînt îndreptate spre înlăturarea sau neutralizarea cauzelor și condițiilor care generează criminalitatea. Astfel, activitatea preventivă este mai vastă după conținut, volumul măsurilor și subiecți, decît practica aplicării pedepsei penale.

Necesitatea intensificării activității de prevenire a infracțiunilor de corupție este determinată și prin efectul acesteia. Prevenirea corupției contribuie la creșterea veniturilor, la îmbunătățirea serviciilor publice, la stimularea încrederii și participării publicului.

De altfel, măsurile preventive nu sunt focusate asupra manifestărilor exteriorizate ale corupției, ci asupra cauzelor generatoare, motiv pentru care sunt lipsite de deficiențele specifice „metodelor de luptă”, cum ar fi, de exemplu, repulsia socială.

Astfel, activitatea de prevenire este determinată nu numai de sporirea griii publice pentru creșterea numărului infracțiunilor de corupție ci, în special, de efectul limitat al măsurilor penal-restrictive în combaterea corupției.

Deoarece corupția prezintă un caracter preponderent sistemic a determinat elaborarea Concepției de prevenire de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Esența constă în conceptualizarea a două instrumente de bază în diagnosticarea corupției la nivel special (sector, domeniu): expertiza anticorupție și evaluarea riscurilor instituționali de corupție.

2.1 Expertiza anticorupție

În accepțiune generală este notoriu faptul că resursele corupției se conțin și la nivelul actelor normative. De altfel, corupția devine mult mai periculoasă cînd se bazează într-un cadru legal evaziv, confuz sau lacunar.

În acest sens, expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative este o acțiune de prevenire a corupției, specifică și deosebit de importantă, avînd drept scop evaluarea nivelului de coruptibilitate a proiectelor de acte normative, adică identificarea normelor care favorizează sau pot favoriza corupția în procesul de aplicare a acestor norme.

Republica Moldova este unică prin faptul că a instituționalizat expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative drept o modalitate distinctă și obligatorie de expertizare a proiectelor.

Atribuția efectuării expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative (proiecte de acte legislative și proiecte de acte normative ale Guvernului), în vederea cores-

punderii lor cu politica statului de prevenire și combatere a corupției, revine Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, în virtutea art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

În acest sens, prin ordinul nr. 47 din 03.05.2007 al directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, a fost aprobată Metodologia de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative ale Guvernului. Metodologia, în forma sa actualizată, a fost elaborată în parteneriat cu Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (ONG), cu asistența a doi experți ai Consiliului Europei, dl Quentin Reed și dl Jean Pierre Bueb, în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO).

Metodologia stabilește obiectivele și etapele efectuării expertizei anticorupție, tipologia factorilor coruptibilității, structura, condițiile de fond și de formă ale raportului de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.

Obiectivele expertizei sunt:

- ✓ identificarea prevederilor care contravin sau corespund insuficient standardelor anticorupție naționale și internaționale;
- ✓ identificarea prevederilor care pot genera sau favoriza manifestări de corupție;
- ✓ elaborarea recomandărilor pentru excluderea sau diminuarea eventualelor efecte ale coruptibilității normelor de drept.

Pe parcursul anului 2007 Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a examinat 576 proiecte de acte legislative și proiecte de acte normative ale Guvernului și a întocmit rapoarte de expertiză anticorupție asupra unui număr de 80 proiecte.

Au fost supuse expertizei un șir de proiecte de legi, care vizează administrația publică, cum ar fi proiectul Legii privind organizarea și funcționarea administrației publice centrale, proiectul Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, proiectul de Lege privind verificarea titularilor și candidaților la funcții publice.

Au fost expertizate mai multe proiecte, care țin de diferite sectoare ale economiei naționale, reglementând în același timp anumite institute sociale-economice, cum ar fi proiectul de Lege privind controlul de stat în construcții, proiectul de Lege privind Casa Socială a Constructorilor, proiectul Legii privind reglementarea valutară, proiectul de Lege cu privire la parcurile industriale, proiectul Legii cu privire la ipotecă, proiectul Legii contabilității, proiectul Legii privind organizarea și exercitarea profesiei de medic veterinar, proiectul de Lege cu privire la tutun și la articolele din tutun, proiectul de Lege cu privire la acreditare în domeniul evaluării conformității, proiectul Legii privind stabilirea cuantumului taxelor consulare, proiectul Legii privind protecția mărcilor, proiectul de Lege cu privire la formarea profesională continuă a adulților, proiectul Legii privind regimul armelor, munițiilor, materiilor și substanțelor explozive, proiectul Legii privind regimul străinilor, proiectul Legii cu privire la avocații parlamentari, proiectul de Lege privind fondul național de garanție în asigurări, proiectul de Lege cu privire la migrația de muncă, proiectul de Lege privind protecția martorului

și altor participanți la procesul penal, proiectul de Lege privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, proiectul Codului transportului naval intern al Republicii Moldova, proiectul Legii privind statutul juridic al adopției.

Ca remarcă generală, am putea reține o insuficientă fundamentare economico-financiară a proiectelor. Astfel, în bună parte, proiectele de acte legislative, precum și de acte normative ale Guvernului, nu sînt supuse unei bune evaluări economico-financiare, deși aplicarea proiectelor necesită cheltuieli financiare și/sau cheltuieli de altă natură, pasibile evaluării financiare. Ca urmare, sînt promovate proiecte fără o acoperire financiară reală, fapt care determină dificultăți în eventuala implementare a acestora.

În calitate de factori de coruptibilitate au fost identificați:

- ✓ formulări lingvistice ambigue;
- ✓ conflicte ale normelor de drept;
- ✓ norme de trimitere și de blanchetă, norme în alb;
- ✓ discreții excesive ale autorităților publice;
- ✓ cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor;
- ✓ accesul limitat la informație și lipsa transparenței;
- ✓ lipsa/insuficiența mecanismelor de control;
- ✓ responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare.

Este evident că expertiza anticorupție, ca acțiune preventivă, ar reuși mult în cazul instruirii în acest sens a angajaților autorităților publice centrale antrenate în procesul de elaborare a proiectelor. Tocmai în acest scop, în perioada 21-22 septembrie 2007, de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și

Corupție, în parteneriat cu Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (ONG), în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO), a organizat și desfășurat trainingul “Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative ale Guvernului”.

Obiectivul acțiunii a fost familiarizarea specialiștilor autorităților publice centrale cu procedura, metodele și procedeele expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative ale Guvernului, astfel încît audiența să obțină abilități privind anticiparea efectului coruptibil al normelor de drept în faza elaborării proiectelor.

Evenimente cu aceleași obiective au fost organizate și

la nivel local de către Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (ONG) cu participarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, audiența constituindu-se din angajații consiliilor raionale Anenii-Noi, Basarabească, Cahul, Cantemir, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Hîncești, Ialoveni, Ștefan-Vodă, Taraclia, Vulcănești, precum și deputații Adunării Populare a UTA Găgăuzia. Evenimentele au fost organizate în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO).

După cum s-a menționat și în primul capitol, contracararea corupției este imposibilă fără curățirea câmpului legislativ de norme care generează corupția și care sporește eventualitatea actelor de corupție.

În acest sens, expertiza anticorupție a proiectelor este unul din cele mai importante aspecte ale prevenirii corupției, fiind și mai eficient și mai puțin costisitor. De altfel, expertiza anticorupție vine să contribuie la sporirea calității legilor în general, fiind totodată și o garanție a procesului continuu de perfecționare a câmpului legislativ.

Activitatea legată de efectuarea expertizei anticorupție va continua, fiind pusă tot mai mult în valoare. În prezent, o problemă în acest sens o reprezintă lipsa unei subdiviziuni specializate în cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, soluția presupunând o reorganizare instituțională.

2.2 Evaluarea riscurilor

Evaluarea riscurilor instituționale de corupție presupune procesul de identificare a factorilor organizaționali care favorizează sau pot favoriza corupția, precum și elaborarea recomandărilor pentru excluderea efectelor acestora. Această activitate poate fi privită ca un instrument important de întreținere preventivă instituțională. Doar în baza unei evaluări a riscurilor instituționale de corupție devine posibilă perfecționarea rezistenței organizației împotriva încălcărilor integrității prin implementarea unor procese de lucru corespunzătoare, descrieri mai clare ale sarcinilor, responsabilităților și împuternicirilor, descrieri mai transparente ale așteptărilor reciproce, măsuri preventive adecvate. Succesul evaluării riscurilor instituționale de corupție, precum și cel al implementării planurilor de integritate, poate fi asigurat doar printr-o conștientizare „pe verticală” a necesității acestora de către instituție. Aceasta presupune participarea nemijlocită la acest proces a persoanelor de nivel înalt, a factorilor de decizie din cadrul instituției.

În perioada de referință, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a elaborat proiectul Metodologiei de efectuare a evaluării riscurilor instituționale de corupție, remis în prezent Guvernului.

Metodologia stabilește cadrul organizatoric și metodologic al procesului de efectuare a evaluării riscurilor instituționale de corupție și anume: obiectivele, principiile, etapele, metodele, tehnicile și finalitățile efectuării evaluării.

Obiectivele evaluării riscurilor sunt:

- ✓ identificarea factorilor organizaționali care favorizează sau pot favoriza corupția;
- ✓ elaborarea recomandărilor pentru excluderea sau diminuarea efectelor acestora (elaborarea planurilor de integritate).

Metodologia a fost elaborată cu asistența acordată de către expertul Consiliului Europei, dna Henriette F. Schatz, în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO).

În vederea realizării pct. 4.2 din Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției pentru perioada 2007-2009, la data de 25 mai 2007, în cadrul aceluiași proiect, cu participarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, a fost organizat training-ul cu genericul *Evaluarea riscului de corupție în organele centrale de specialitate ale administrației publice și în cadrul autorităților administrației publice locale*. Training-ul a avut drept scop instruirea membrilor Grupului de monitorizare, persoanelor responsabile din cadrul instituțiilor, pentru realizarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 615 din 28.06.2005 privind unele măsuri de prevenire a corupției și protecționismului în cadrul instituțiilor publice.

Totodată, la 5-7 și 8-9 noiembrie 2007, angajații organelor de drept (Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Serviciul Grăniceri, Serviciul Vamal), precum și

angajații Ministerului Justiției, au participat la lucrările seminarului de instruire *Perfecționarea integrității în serviciul public prin auto-evaluarea riscurilor coruptibilității*. Evenimentul a fost organizat și desfășurat în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO).

2.3 Activitatea analitică

Prioritățile fixate în Raportul național privind progresele și perspectivele în reprimarea corupției în anul 2006 urmăreau sporirea activității analitice și a pronosticului anticorupție, fundamentînd astfel prevenirea corupției la nivel sectorial. Luînd în considerație rezultatul scontat, recunoaștem de la bun început că această activitate nu s-a soldat cu un succes deplin. Motivul este evident dacă pornim de la faptul că activitatea analitică desfășurată în cadrul specific pentru Republica Moldova poartă un caracter embrionar, motiv pentru care dezvoltarea acesteia rămîne o prioritate în domeniu și în anii următori.

Deși rezultatele activității analitice și ale pronosticului anticorupție nu pot fi etichetate, în același timp nu se poate vorbi despre o inexistență a acestora. Astfel,

analiza informației statistice parvenite din diverse surse (Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Ministerul Dezvoltării Informaționale, Ministerul Finanțelor, datele și dosarele penale instrumentate de Centru) a permis identificarea unor zone de risc, precum și pronosticarea tendințelor negative în domeniile economiei naționale investigate, creînd posibilitatea înaintării recomandărilor de rigoare.

Conform diverselor sondaje de opinie, cele mai afectate sectoare de corupție în anul 2006 au fost sistemul de învățămînt, ocrotirea sănătății, administrația publică. Prin urmare, examinarea acestor sectoare vulnerabile a devenit una din prioritățile activității analitice în anul curent.

În cadrul *Studiului analitic privind unele aspecte ale corupției în sistemul de învățămînt* au fost cercetate cauzele existenței, analiza caracteristicilor și evidențierea metodelor de prevenire a fenomenului corupției în sistemul de învățămînt. Studiul descrie specificul fenomenului corupției în instituțiile pre-universitare, universitare și port-universitare de învățămînt. Efectele scontate de pe urma punerii în practică a recomandărilor elaborate în cadrul studiului constau în majorarea nivelului de transparență; excluderea neglijenței în serviciu și majorarea responsabilității elevilor/studentilor față de procesul de învățămînt; cultivarea normelor etice de conduită profesională și universitară, excluderea relațiilor neoficiale între profesori și studenți; îmbunătățirea gestiunii corecte a fondurilor instituțiilor.

Recomandări:

- *Adoptarea unor norme unice de reglementare a modalității de susținere a examenelor, inclusiv de susținere preventivă și stabilire a termenelor de plasare a rezultatelor examenelor. Efect scontat: majorarea nivelului de transparență.*
- *Reglementarea univocă în domeniul aplicării penalităților pentru absentarea nemotivată de la ore și acumularea excesivă a restanțelor. Efect scontat: excluderea neglijenței în serviciu și majorarea responsabilității elevilor/studentilor față de procesul de învățămînt.*
- *Adoptarea Codului de conduită etică în sistemul de învățămînt și implementarea lui de către toate instituțiile de învățămînt, mediatizarea pe larg a acestuia. Efect scontat: cultivarea normelor etice de conduită profesională și universitară, excluderea relațiilor neoficiale între profesori și studenți.*
- *Instituirea unui sistem eficient și sistematic de control intern de către Ministerul Educației și Tineretului cu elaborarea regulamentului respectiv, inclusiv privind verificarea strictă a gestiunii resurselor extrabugetare a instituțiilor. Efect scontat: îmbunătățirea gestiunii corecte a fondurilor instituțiilor.*

În *Studiul analitic privind declararea patrimoniului demnitarilor de stat și funcționarilor publici* s-a evaluat eficiența implementării mecanismului național de declarare a patrimoniului demnitarilor de stat și funcționarilor publici, indicînd lacunele legislative și instituționale în domeniu. Potrivit situației constatate și analizate, au fost formulate anumite soluții optime privind eficientizarea procedurii de declarare a veniturilor și proprietăților.

Studiul analitic privind unele aspecte ale acreditării și evaluării instituțiilor medicale prezintă o analiză detaliată, din punct de vedere al coruptibilității, al sistemului de acreditare și evaluare în domeniul ocrotirii sănătății și elaborarea politicilor viabile de prevenire și combatere a fenomenului corupției. Propunerile oferite în studiul menționat au tendințe de prevenire, precum și stabilirea unor parteneriate durabile între instituțiile de stat și societatea civilă.

Recomandări:

- Elaborarea ghidurilor de procurări care să conțină norme de achiziții, în corespundere cu protocoalele de diagnostic și tratament și bunele practici internaționale (cum sunt, Principiile de activitate pentru achizițiile farmaceutice corecte ale Organizației Mondiale a Sănătății) și a normativelor de performanță pentru agenții de achiziții, corelate cu recompense și sancțiuni bazate pe performanță.
- Elaborarea ghidului de specificare generică pentru echipamentul medical în vederea evitării erorilor și factorilor discreționari a echipei de decizie.
- Stabilirea și reglementarea responsabilității membrului grupului de lucru și răspunderea individuală în cazul devierii sale de la prevederile legislative în domeniu.
- Publicarea, la fiecare început de an, a programului de achiziții publice preconizate pentru anul curent, conform bugetului de stat.
- Publicarea pe pagina web a tuturor ofertelor din cadrul tenderelor, a termenelor și condițiilor, la fel și a proceselor de evaluare finală și de luare a deciziilor de către toate instituțiile medicale. Aplicarea procedurii de selectare, bazate pe o evaluare independentă în lipsa conflictului de interese a ofertelor, în baza procedurilor de selecție standardizate.
- Publicarea pe site-ul instituției beneficiare a raportului final de executare a contractului de achiziții.

Eficacitatea achizițiilor publice, precum și corupția și abuzurile legate de ele au devenit obiect al *Studiului analitic privind achizițiile publice în medicină*. Studiul include evaluări separate ale etapelor achizițiilor publice naționale și a normelor sale de reglementare, atribuindu-se fiecăruia din ele cazuri și practici de delapidare a fondurilor publice, trafic de influență și corupere extrase din practica de activitate a Centrului și cea internațională. Prin prisma cazurilor de corupție, încălcărilor depistate de organele de drept și indicatorilor esențiali de suspiciuni, au fost trasate recomandări necesare funcționării în sectorul național a ocrotirii sănătății a unui sistem de achiziții publice corect și transparent.

În stadiu de elaborare se află *Studiul analitic privind factorii care determină corupția în administrația publică locală*. În cadrul acestuia sunt identificate și relevate schemele de corupție cel mai frecvent utilizate, comise atât de către funcționarii publici cât și de către persoanele cu funcție de răspundere din cadrul administrației publice locale. Deși lucrul la acest studiu continuă, sîntem în măsură să emitem primele concluzii. De exemplu, în cazul municipiului Chișinău corupția este favorizată de complexitatea structurilor instituționale în cadrul primăriei, de delimitarea incertă a responsabilităților în interiorul aparatului primăriei și consiliului municipal, de competențele largi privind repartizarea patrimoniului.

Alte domenii abordate în cadrul studiilor au ținut de evoluția și tendințele corupției ca fenomen, unele aspecte ale corupției privind extragerea zăcămintelor naturale, procesul de înregistrare și tranzacții cu bunuri imobile, reparația și reconstrucția drumurilor publice etc. A fost acordată o atenție deosebită analizei percepției publice asupra fenomenului corupției.

Studiile menționate au fost transmise instituțiilor competente și subdiviziunilor interesate pentru examinare și întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea diminuării riscurilor identificate.

Agencia Relații Funciare și Cadastru a efectuat un *studiu sociologic privind cerințele utilizatorilor de informații cadastrale față de datele cadastrale și fenomenul corupției în sistemul de cadastru*. La finele lunii septembrie, studiul a fost finalizat, întocmindu-se raportul privind studiul sociologic. În prezent raportul este examinat de către structurile cointerestate (Agenția, instituțiile subordonate etc.) și ulterior va fi elaborată strategia de marketing a datelor cadastrale, conform pct. 4.7

din Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției.

În concluzie, valorificarea activităților de prevenire și combatere a corupției și infracțiunilor conexe impune continuarea activității de analitică și prognoză a fenomenelor infracționale, în vederea elaborării, implementării, precum și monitorizării acțiunilor de prevenire a fenomenelor de corupție și infracțiunilor economice.

2.4 Educație anticorupție

Nivelul de acceptabilitate socială a corupției rămîne un factor care favorizează corupția. În conformitate cu prioritățile activității de prevenire a corupției în clasamentul obiectivelor Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, a fost continuată campania de sensibilizare și formare anticorupție a opiniei publice.

În acest sens, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a organizat aproximativ 90 de întruniri cu reprezentanți ai diferitelor categorii sociale și profesionale, inclusiv funcționari publici, audiența fiind estimată la un număr de 3600 persoane.

Astfel de întruniri au fost organizate cu funcționari ai organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și angajați ai instituțiilor subordonate acestora, inclusiv din subdiviziunile teritoriale (Ministerul Apărării, Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Justiției, Ministerul Industriei

și Infrastructurii, Ministerul Reintegrării, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Biroul Relații Interetnice, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Serviciul control financiar și revizie, Serviciul Poliției Rutiere mun. Chișinău, Serviciul Standardizare și Metrologie, Curtea de Conturi, Inspectoratul Principal Fiscal de Stat etc.), funcționari ai organelor administrației publice locale (consiliile locale Anenii-Noi, Basarabească, Cahul,

Cantemir Căușeni, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ștefan-Vodă, Taraclia, Vulcănești, UTA Găgăuzia etc.), instituții de învățământ (Universitatea Agrară, directori ai colegiilor), angajați ai instituțiilor din sistemul ocrotirii sănătății (Centrul Național Practico-Științific în Medicină de Urgență, centrele de medicină preventivă Basarabeasca,

Bălți, Călărași, Chișinău, Cimișlia, Criuleni, Comrat, Drochia, Edineț, Florești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Strășeni, Soroca, Ungheni, Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății etc.), angajați ai unor întreprinderi (Asociația de Producție „Introsco”, Concernul Republican pentru Gospodărirea Apelor „Apele Moldovei”, Societatea de Acțiuni „Red Nord” etc.).

În funcție de specificul său, audiența a fost familiarizată cu noțiunea și esența corupției ca fenomen social și criminologic, cadrul legal și instituțional, național și internațional privind prevenirea și combaterea corupției, calificarea juridico-penală a infracțiunilor de corupție, instrumente administrative de prevenire a corupției: managementul conflictului de interese, promovarea standardelor etice etc.

Aceste activități au fost posibile numai datorită unui parteneriat eficient interdepartamental, cum ar fi cel între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Centrul național științifico-practic de Medicină Preventivă, cel între Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Serviciul Standardizare și Metrologie, precum și datorită implicării societății civile (Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (ONG), Transparency International – Moldova).

În aceeași ordine de idei merită menționate și eforturile organelor administrației publice centrale, precum și ale instituțiilor publice, în special ale Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Băncii Naționale a Moldovei, Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Ministerului Educației și Tineretului, Serviciului Standardizare și Metrologie, Ministerului Sănătății, Ministerului Culturii și Turismului, Ministerului Apărării etc., în promovarea componentei anticorupție în cadrul pregătirii profesionale, inclusiv promovarea standardelor etice și de integritate.

tutul Național al Justiției, în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO); conferința internațională științifico-practică *Cultura juridică și prevenirea corupției*, organizată de Uniunea Juriștilor din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Transparency International-Moldova;

Drept exemple pozitive de activități preventive comune pot servi și întrunirea reprezentanților Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției cu reprezentanții Agenției naționale pentru protecția concurenței; seminarele tematice pentru procurori și investigatori anticorupție *Mijloace practice și metodologii de prevenire și combatere a corupției*, organizate de Procuratura Republicii Moldova, Insti-

conferința interuniversitară *Transparența proceselor de organizare și administrare a instituțiilor de învățământ superior*, organizată de Ministerul Educației și Tineretului și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

În același context este de remarcat seminarul de instruire privind politicile și măsurile anticorupție, organizat la inițiativa Ministerului Justiției, în cadrul Instrumentului de Asistență tehnică și schimb de informații (TAIEX) al Direcției Generale pentru Extindere din cadrul Comisiei Europene. Scopul seminarului a fost să ofere reprezentanților autorităților administrației publice centrale, precum și societății civile din Republica Moldova, posibilitatea cunoașterii experienței statelor Uniunii Europene (Belgiei, Germaniei, Olandei, României etc.) atât în domeniul politicilor și strategiilor anticorupție, cât și măsurilor și metodelor preventive.

2.5 Transparența și mass-media

Existența principiului transparenței și conlucrării cu mass-media devine o realitate de zi cu zi, de natură să permită accesul la informațiile publice al cetățenilor și al tuturor grupurilor interesate și, în egală măsură, să asigure o comunicare continuă din partea autorităților publice a principalelor elemente ale politicilor anticorupție și a conținutului actelor normative aflate în diferite faze de elaborare.

Astfel, pentru asigurarea transparenței în procesul de elaborare a actelor legislative și normative, paginile web-site-urilor instituțiilor responsabile de implementarea Strategiei anticorupție se completează în permanență cu informații utile, inclusiv acte legislative și normative adoptate, proiecte de acte normative elaborate, diverse expertize, hotărârile CEDO, rapoarte de autoevaluare. Au fost editate două Buletine ale Curții de Conturi, în care au fost incluse articole despre diferite aspecte ale activității acestei instituții.

La rândul său, implementarea efectivă a prevederilor legislative privind transparența administrativă și asigurarea accesului la informațiile oficiale se asigură prin publicarea pe web-site-uri a celor mai importante evenimente, precum și alte informații și materiale relevante, prin răspunsuri neîntârziate la petiții și prezentarea informațiilor relevante în cazul diverselor solicitări.

În această ordine de idei, Banca Națională a Moldovei susține un program activ de publicare a informației cu privire la activitățile desfășurate, fapt ce asigură un proces deschis pentru toți solicitanții. De asemenea, a fost realizat proiectul-pilot al Sistemului Informațional Automatizat „Portalul informațional de stat”, ce permite comandarea prin Internet a pașaportului cetățeanului Republicii Moldova, ceea ce exclude complet participarea colaboratorilor Întreprinderii în procesul respectiv. În strictă conformitate cu principiile europene de acces la informații și libertatea mass-media a fost aprobată Strategia informațională a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Obiectivul general al Strategiei este de a câștiga încrederea publicului în ce privește implementarea eficientă a cadrului național pentru prevenirea și combaterea corupției. În scopul consultării opiniei societății civile, strategia a fost plasată pe pagina web a Centrului. Prin urmare, în vederea facilitării informării publicului privind activitatea anticorupție și perfecționării strategiei, Centrul va acumula, analiza și implementa propunerile societății civile.

În proces de elaborare se află site-ul oficial al Institutului Național al Justiției. A fost elaborată și plasată noua pagină web a Curții de Conturi.

Asigurarea transparenței este solicitată în scopul primirii informațiilor, deschiderii semnalării și evaluării. Astfel, în perioada raportată de către instituțiile responsabile a fost asigurată continuitatea funcționării mecanismului de semnalare, inclusiv anonimă, a actelor de corupție prin intermediul telefonului de încredere, al urnelor pentru petiții etc. În ceea ce privește inițierea unor dosare de corupție în baza aspectelor semnalate în articolele jurnaliștilor de investigație, numărul redus al acestora determină parțial necesitatea unor traininguri pentru acești jurnaliști. Acestea ar spori calitatea și siguranța unor astfel de surse. Pe de altă parte, conform rezultatelor studiului IMAS, despre care vom vorbi în cel din urmă capitol, cel puțin două treimi din populație consideră că se atrage atenție în foarte mică măsură sau chiar deloc, subiectelor legate de problema corupției.

Printre acțiunile importante desfășurate în acest an se înscriu și organizarea emisiunilor televizate și radiofonice, pregătirea publicațiilor privind sensibilizarea opiniei publice și promovarea unui comportament adecvat normelor etice, cultivarea intoleranței față de faptele de corupție. În acest sens, autoritățile publice centrale și locale sub aspectul prevenirii și combaterii corupției au participat activ la diverse emisiuni televizate și radiofonice, mese rotunde, seminare și training-uri. S-au difuzat comunicate de presă și reportaje TV, ulterior acestea fiind plasate pe paginile web ale instituțiilor. S-au difuzat diverse publicații agențiilor de presă și ziarelor din țară.

Pe site-ul oficial al instituțiilor publice se publică informația privind funcțiile vacante și condițiile de concurs. Se asigură transparența și în ce privește participarea la diverse concursuri, oferte de burse post-universitare de masterat, doctorat, specializare și postdoctorat peste hotarele țării.

Transparența creează o participare zilnică a mass-media și a opiniei publice la procesele ce au loc în societate. Ea are rolul de a preveni acțiuni care amenință integritatea publică (acte de corupție) și de a evalua performanța administrației publice centrale și locale (capacitatea administrativă).

Conchidem că aplicarea principiului transparenței în societatea noastră nu numai că este esențială pentru exercițiul democratic, ci reprezintă în același timp o condiție *sine qua non* pentru înțelegerea, acceptarea și aplicarea strategiei naționale anticorupție.

2.6 Parteneriat civic/Aliața Anticorupție

Anul 2007 a fost marcat prin consolidarea parteneriatului civic. A fost continuată colaborarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției cu Aliața Anticorupție în cadrul acordului de colaborare semnat sub egida Guvernului. Actualmente, Aliața Anticorupție numără 29 de membri. Astfel, au devenit membri ai Aliaței Anticorupție: organizația non-guvernamentală „Asociația Presei

Independente” (26.01.2007); Centrul pentru Apărarea Drepturilor Pacienților și Invalidilor (27.03.2007) și Consiliul Național al Femeilor (14.05.2007).

Membrii Alianței Anticorupție în comun cu reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției s-au întrunit în ședințe trimestriale, prezidate de către Prim-ministrul Republicii Moldova. În cadrul acestor întruniri au fost puse în discuție perspectivele și deficiențele parteneriatului.

În perioada de referință, reprezentanții Alianței Anti-corupție au participat la emisiunea *Bună seara*, la televiziunea Națională *Moldova 1*, cu tematica *Prioritatea numărul unu a Planului Național de Dezvoltare a țării pe anii 2008-2011 – Consolidarea unui stat democratic bazat pe principiul supremației legii*.

O activitate mai specifică a fost întrunirea reprezentanților Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției cu membrii Alianței Anticorupție din 29 iunie 2007, axată pe prevenirea și combaterea corupției în sistemul de învățământ și ocrotirea sănătății. La întrunire au participat, de ase-

menea, persoanele responsabile pentru prevenirea corupției și protecționismului din Ministerul Sănătății și din Ministerul Educației și Tineretului. Subiectul fenomenului corupției în sistemul de învățământ și ocrotirea sănătății a fost abordat prin discuții libere cu antrenarea tuturor participanților. În timpul întrunirii reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au relatat despre realizările și deficiențele în domeniu, indicând cele mai frecvente și mai relevante manifestări de corupție, precum și perspectivele în combaterea acestui flagel. De asemenea, s-au purtat discuții pe marginea Planului de acțiuni anticorupție al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Alianței Anticorupție pentru anii 2007-2009 și a fost prezentat proiectul Strategiei corporative a Centrului.

Reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și membrii Alianței Anticorupție (Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției, Transparency International – Moldova, Fundația Eurasia Moldova, Institutul de Politici Publice) au participat în perioada 22-23 mai curent la lucrările Conferinței *Promovarea transparenței și responsabilității partidelor politice în Moldova*. Evenimentul a fost organizat de către Consiliul Europei în cooperare cu Parlamentul Republicii Moldova, Comisia Venețiană și Oficiul pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Omului al OSCE (ODIHR). Conferința s-a desfășurat în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Tero-rismului în Republica Moldova (MOLICO).

Membrii Alianței Anticorupție participă activ și la ședințele Grupului de monitorizare. Este valorificată cu succes și colaborarea individuală cu unele organizații non-guvernamentale.

În plus, Transparency International-Moldova în comun cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Ministerul Culturii și Turismului au organizat pe o durată de zece zile în incinta Centrului expozițional *Constantin Brîncuși* o expoziție cu genericul *Pictorii împotriva corupției. Divertisment electoral*. La acest eveniment au participat și reprezentanții diverselor partide politice. Transparency

International Moldova a editat și o publicație specială dedicată campaniilor electorale *Pictorii contra corupției nr. 7. Divertisment electoral*.

În perioada ianuarie-mai 2007 Transparency International-Moldova a participat la 6 emisiuni radio și televiziune cu subiectul corupției, inclusiv în colaborare cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. În fapt, Transparency International-Moldova a organizat 26 seminare anticorupție pentru colaboratorii diferitelor subdiviziuni ale Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Dezvoltării Informaționale, Centrului de Medicină Preventivă, Procuraturii Generale, Ministerului Reintegrării, Academiei „Ștefan cel Mare”, Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, instituțiilor de învățământ, ONG-urilor, cu o audiență estimativă de aproximativ 1400 persoane.

La data de 12 februarie curent, în cadrul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO), Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a organizat masa rotundă dedicată punerii în discuție a proiectului Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, la care au participat reprezentanții Transparency International-Moldova.

În perioada 30 mai – 01 iunie 2007, reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au participat în calitate de formatori la seminarul cu genericul *Dimensiunea legală a investigațiilor jurnalistice a cazurilor de corupție*. Seminarul a fost organizat în cadrul proiectului *Sensibilizarea populației despre fenomenul corupției*, proiect implementat de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (ONG).

III. CONTRACARAREA CORUPȚIEI

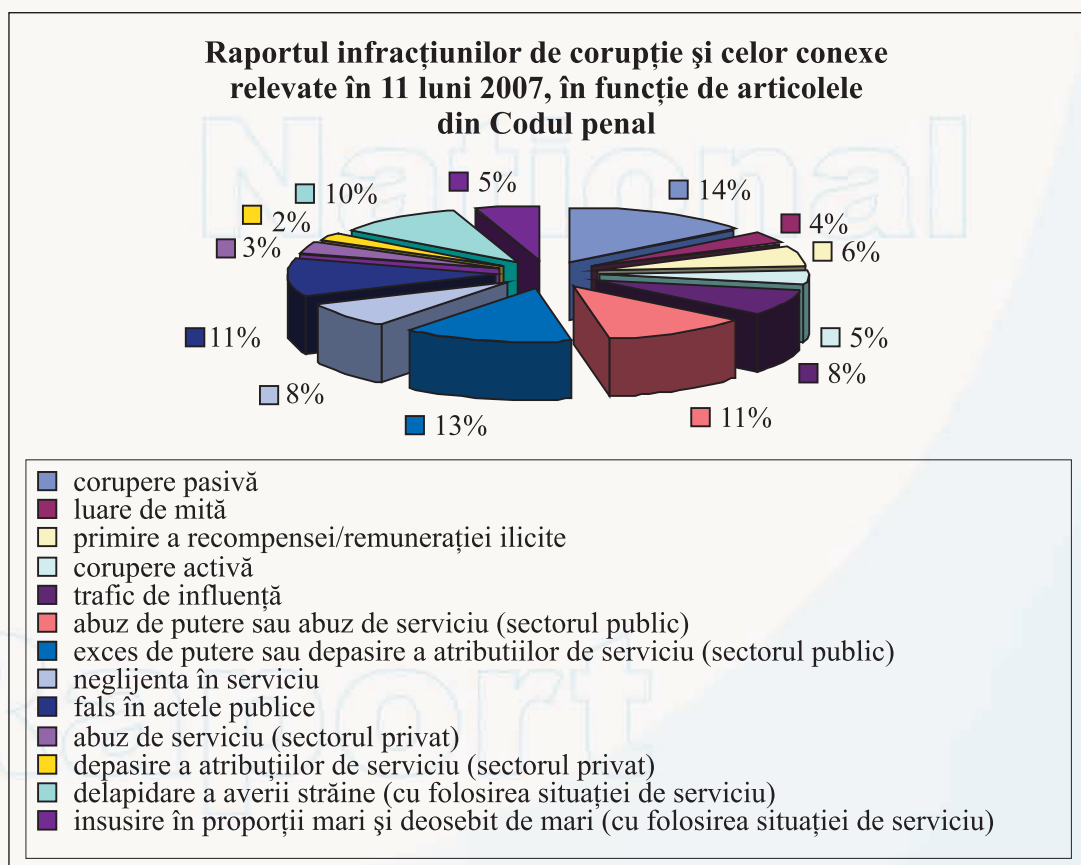
Așadar, soluțiile oferite în lupta împotriva corupției pot fi clasificate în: preventive și penal-restrictive. Acestea ar putea fi eficiente doar dacă se utilizează în comun, deși prevenirea corupției ar trebui să aibă prioritate față de politica represivă din motivele prezentate la începutul paragrafului anterior.

Totuși, combaterea faptelor de corupție constituie o componentă indispensabilă a procesului de eliminare a fenomenului corupției, care necesită să fie realizată cu fermitate în toate domeniile sociale și la toate nivelurile instituționale, concomitent cu activitatea de prevenire.

Pentru a înregistra rezultate pozitive și a contribui eficient la diminuarea fenomenelor infracționale în societate, activitatea de contracarare trebuie să urmărească firesc anumite direcții prioritare. În cazul fenomenului corupției, printre direcțiile primordiale ale contracarării se înscriu faptele de corupție la nivel înalt și de rezonanță socială sporită.

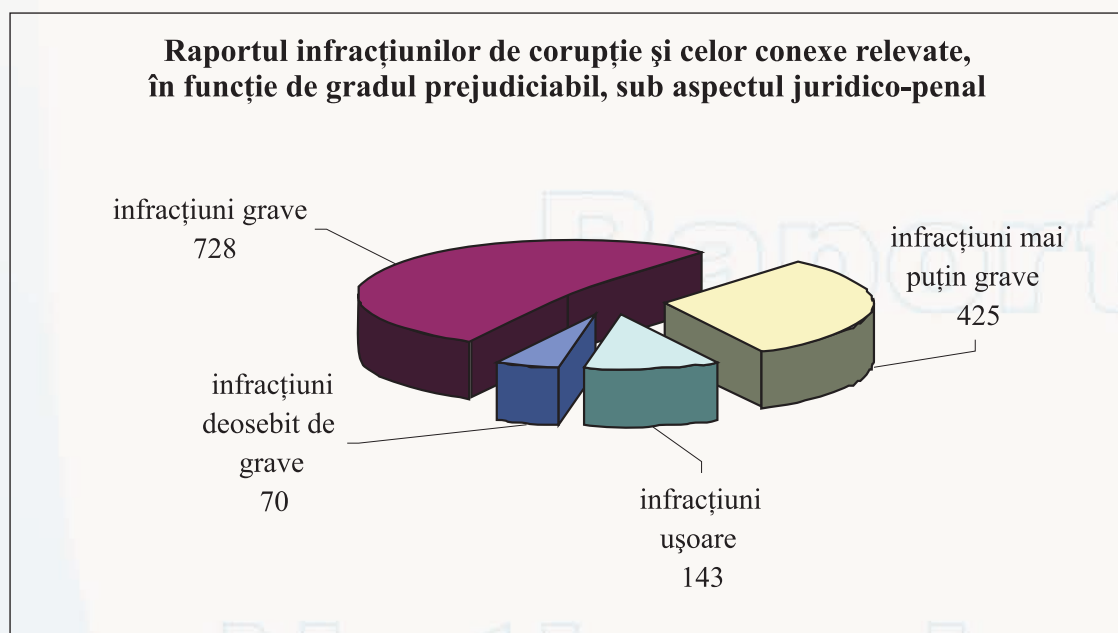
În anul 2007, activitatea organelor de drept specializate în combaterea corupției a fost orientată spre contracararea faptelor de corupție săvârșite de persoane cu funcții de conducere de nivel înalt și de alți reprezentanți publici cu funcții importante din diverse domenii, precum și a celor acte care, datorită scopurilor urmărite, a mecanismului de săvârșire și prejudiciilor cauzate, se caracterizează printr-o rezonanță socială sporită.

Totodată, a fost continuată contracararea manifestărilor de corupție în diferite domenii, care se caracterizează prin frecvență și afectează direct realizarea drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor. În această categorie se înscriu actele de corupție în domeniul justiției, administrației publice, învățământului, medicinei etc.

În 11 luni ale anului curent, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratura și Ministerul Afacerilor Interne au relevat 1366 infracțiuni de corupție și cele conexe, dintre care 197 – corupere pasivă; 48 – luare de mită; 80 – primire a recompensei/remunerației ilicite; 62 – corupere activă; 104 – trafic de influență; 154 – abuz de putere sau abuz de serviciu (sectorul public); 180 – exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu (sectorul public); 109 – neglijență în serviciu; 152 – fals în actele publice; 47 – abuz de serviciu (sectorul privat); 33 – depășire a atribuțiilor de serviciu (sectorul privat); 130 – delapidare a averii străine (cu folosirea situației de serviciu); 70 – însușire în proporții mari și deosebit de mari (cu folosirea situației de serviciu).

În funcție de gradul prejudiciabil, sub aspectul juridico-penal, al faptelor de corupție și celor conexe relevate, 70 sunt infracțiuni deosebit de grave, 728 – grave; 425 – mai puțin grave, 143 – ușoare.

În contextul **contracării corupției la nivel înalt**, a fost inițiată urmărirea penală în privința a 84 de persoane, printre care 1 judecător de instrucție; 1 procuror; 4 ex-președinți de raion; 28 primari; 1 șef de inspectorat fiscal de stat teritorial; 22 conducători de instituții de învățământ, educație și cultură ș.a.

La compartimentul **contracării cazurilor de corupție de rezonanță socială sporită** a fost inițiată urmărirea penală în cazul unui membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului și al unui director de firmă, care se ocupa cu obținerea vizelor de lungă ședere în România pentru cetățenii moldoveni, contra sumelor de 250-300 euro. De asemenea, a fost pornită urmărirea penală în privința a 7 ofițeri de urmărire penală, 11 avocați (*în privința unui avocat au fost deschise 5 dosare*), 4 notari.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratura Anticorupție și Ministerul Afacerilor Interne:

- ✓ extorcarea a 60 mii euro și primirea a 10 mii euro de către un membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în complicitate cu un cetățean, pentru eliberarea licenței unui agent economic;

- ✓ extorcarea și primirea mijloacelor bănești cu sume cuprinse între 250-300 euro de la mai mulți cetățeni de către directorul SRL „Ina-Tur”, pentru obținerea vizelor de lungă ședere în România, în lipsa documentelor legale necesare. În scopul realizării actelor infracționale, directorul firmei menționate se folosea de influența sa asupra

unor funcționari din cadrul Ambasadei României în Republica Moldova. Totodată, în schema dată era implicată și șefa Secției management a Filarmonicii Naționale, care se ocupa cu perfectarea unor documente false ce atestau calitatea de artiști, lucrători în domeniul artei și angajați ai Filarmonicii persoanelor pe numele cărora urmau să fie obținute vizele.

Au fost relevate cazuri în care unii indivizi, urmărind scopul de a se pricopsi cu venituri în mod necinstit, au afectat imaginea organelor publice, prin extorcarea și primirea sumelor fabuloase de bani de la diferiți cetățeni, sub pretextul remunerării unor funcționari, pentru a-i influența la adoptarea anumitor decizii.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate și cercetate de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției:

- ✓ extorcarea și primirea de la un agent economic a 480 mii lei de către 2 persoane fizice, sub pretextul remunerării unui factor de conducere de nivel înalt din cadrul Ministerului Sănătății, pentru influențarea câștigării tenderului cu privire la reconstrucția unui spitalului raional;
- ✓ extorcarea și însușirea de la diferiți cetățeni a 150 mii euro de către o persoană care se prezenta în diferite situații ca executor judecătoresc sau polițist, sub pretextul influențării judecătorilor și funcționarilor din cadrul Ministerului Justiției la adoptarea anumitor decizii ce ar permite procurarea la preț redus a apartamentelor care, din spusele lor, se aflau sub sechestru judiciar.

Totodată, au fost curmate 62 acte privind încercarea de mituire a angajaților Ministerului Afacerilor Interne, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și altor organe publice. Acest fapt a fost posibil datorită profesionalismului, vigilenței și onestității manifestate de reprezentanții legii, care au respins cu fermitate invitațiile la corupție făcute de cei care au încercat să-și realizeze interesele meschine în mod ilegal.

În **domeniul justiției** au fost depistate 132 de infracțiuni de corupție și cele conexe, fiind pornită urmărirea penală în privința a 21 persoane, printre care 1 judecător de instrucție, 1 procuror, 7 ofițeri de urmărire penală, 1 șef de penitenciar, 2 șefi de secții ai oficiilor de executare, 53 de polițiști, 2 executori judecătorești, 11 avocați (în privința unui avocat au fost deschise 5 dosare) ș.a. Faptele depistate se referă în special la pretinderea sumelor de bani în schimbul adoptării sau influențării luării unor decizii favorabile asupra sesizărilor cu privire la infracțiuni sau cauzelor penale, abuzul

de serviciu și falsificarea unor acte în cadrul examinării sesizărilor și dosarelor din procedură.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate de C.C.C.E.C. în comun cu Procuratura:

- ✓ extorcarea și primirea de către un ofițer de urmărire penală și un ofițer operativ a 1700 euro de la o victimă, în schimbul asigurării restituirii acesteia a 3400 euro ce i-au fost însușiți prin înșelăciune de către o persoană, sub pretextul angajării la muncă în străinătate;
- ✓ extorcarea și primirea a 3700 dolari SUA și 18 mii lei de la mai mulți cetățeni de către un avocat din mun. Bălți, care susținea că are influență asupra unor procurori și judecători, sub pretextul influențării adoptării unor hotărâri favorabile asupra unor cauze penale.

În ce privește combaterea corupției în **domeniul educației și învățământului**, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a depistat 115 infracțiuni de corupție și cele conexe, fiind pornită urmărirea penală în privința a 52 de persoane, printre care 20 conducători de instituții de educație și învățământ, 1 șef de direcție de minister, 13 persoane cu funcții de conducere ș.a. Faptele relevate se referă la însușirea bunurilor materiale din patrimoniul instituțiilor, mituire și depășire a atribuțiilor de serviciu.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate și cercetate de către Centru:

- ✓ neglijența unui șef de direcție din cadrul Ministerului Educației și Tineretului, soldată cu un prejudiciu de 2 mln de lei, care nu a examinat oferta unui agent economic privind majorarea cu 30% a volumului de cărbune ce urma a fi livrat pentru aprovizionarea instituțiilor de învățământ în perioada rece anului 2006-2007, ulterior cărbunele fiind procurat la un preț mai ridicat, punând astfel în pericol procesul didactic al instituțiilor subordonate ministerului care, în octombrie 2006, aveau în stoc o cantitate mai mică de cărbune decât cea necesară;
- ✓ abuzul de serviciu, falsul în actele publice și însușirea mijloacelor bănești de către directorul Colegiului de Medicină Cahul, care a introdus în listele de plată a salariului, persoane care nu activau în instituția dată, fapt soldat cu un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

În sfera **administrației publice locale** au fost relevate 98 infracțiuni de corupție și cele conexe, fiind pornită urmărirea penală în privința a 47 persoane, printre care 4 ex-președinți de raion, 28 primari, 1 viceprimar, 1 arhitect-șef, 3 secretari ai consiliilor locale ș.a. Faptele relevate se referă în special la delapidare, abuz și depășire a atribuțiilor de serviciu săvârșite în procesul gestionării patrimoniului public local, înstrăinarea

bunurilor imobile, organizării și efectuării lucrărilor de reparație a obiectelor din proprietatea publică locală.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Ministerul Afacerilor Interne:

- ✓ depășirea atribuțiilor de serviciu de către ex-președintele raionului Fălești, soldată cu un prejudiciu de 4,2 mln lei, care a semnat procesul-verbal de recepție a lucrărilor de construire a apeductului destinat alimentării cu apă a orașului Fălești, fiind conștient de faptul că contractul de antrepriză prevedea convocarea comisiei de recepție a lucrărilor, care urma să verifice lucrările efectuate, iar antreprenorul nu a procurat o parte din utilajul de purificare a apei;

- ✓ abuzul și depășirea atribuțiilor de serviciu de către un ex-primar de oraș,

soldate cu prejudicierea considerabilă a intereselor publice, care, contrar prevederilor legislației, a dispus transmiterea patrimoniului public local de la o întreprindere falimentată la o altă întreprindere, vânzarea utilajului și rețelelor ingineresti ale întreprinderii de termoficare din localitate, nu a asigurat transmiterea organului fiscal pentru luare în evidență a bunurilor imobile fără stăpîn, ci a dispus vânzarea acestora persoanelor fizice ș.a.;

- ✓ extorcarea și primirea a 4800 lei de la un cetățean de către primarul comunei Horodiște, raionul Călărași, pentru perfectarea și eliberarea certificatului privind deținerea unui teren agricol și a carnetului de muncă privind exercitarea funcției de șofer la primăria din localitatea dată.

De asemenea, a fost curmată tentativa primarului satului Hlina, raionul Briceni, care a încercat să mituiască un ofițer al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în schimbul nedocumentării neajunsurilor depistate în cadrul controlului efectuat la primăria din localitatea dată.

În **domeniul medicinei** au fost depistate 76 infracțiuni, fiind pornită urmărirea penală în privința a 48 persoane, printre care 1 președinte de consiliu de expertizare medicală a vitalității, 1 medic șef, 1 director-adjunct al unei agenții teritoriale a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină, 2 șefi de secție ș.a. Faptele relevate se referă în special la depășirea atribuțiilor de serviciu, fals în actele publice și mituire.

Ca exemple servesc următoarele cazuri depistate și cercetate de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției:

- ✓ depășirea atribuțiilor de serviciu, neglijența în serviciu și falsul în actele publice de către ex-președintele Consiliului de Expertiză Medicală a Vitalității - Profil Psihiatric, care a acordat ilegal grad de invaliditate unui cetățean și din neglijență a admis pierderea a 97 de procese-verbale de expertizare și reexpertizare a beneficiarilor de pensii pentru invaliditate;

- ✓ abuzul în serviciu și falsul în actele publice de către directorul-adjunct al Agenției teritoriale Cahul a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină, juristul și specialistul coordonator al instituției date, care au eliberat polițe de asigurare medicală pe numele unor persoane neangajate în câmpul muncii.

În perioada de referință au fost **deferite justiției** 476 cauze penale privind infracțiuni de corupție și cele conexe.

În contextul investigării faptelor de corupție la nivel înalt și de rezonanță socială sporită, au fost trimise în judecată 112 cauze penale cercetate de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției privind infracțiuni de corupție și cele conexe în privința a 131 persoane, 73 avînd funcții de conducere, dintre acestea - 53 conducători de prima categorie, printre care 16 primari, 1 șef de direcție de minister, 1 președinte de consiliu de expertizare medicală a vitalității, 7 conducători ai instituțiilor de învățămînt, educație și cultură, 5 conducători de întreprinderi de stat, 2 șefi de inspectorat fiscal teritorial, 1 președinte de bancă ș.a. De asemenea, au fost deferiți judecății 1 judecător de instrucție, 1 executor judecătoresc, 1 membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului și 5 avocați.

Ca exemple servesc următoarele cauze penale:

- ✓ dosarul în privința judecătorului de instrucție al Judecătoriei Soroca, pentru falsificarea și punerea în circulație a cardurilor de plată și documentelor oficiale false, sustragerea și tentativa de sustragere a 600 mii lei de la B.C. „Banca de Economii” și B.C. „Moldindcombank”, în complicitate cu alte persoane;
- ✓ dosarul în privința unui membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului, pentru extorcarea a 60 mii euro și primirea a 10 mii euro pentru eliberarea licenței unui agent economic;
- ✓ 3 dosare în privința șefului Inspectoratului Fiscal de Stat al raionului Sîngerei privind comiterea depășirii atribuțiilor de serviciu, primirea prin extorcare a 1000 dolari SUA și a unor bunuri materiale în sumă de 5 mii lei;
- ✓ 3 dosare în privința ex-președintelui Consiliului de Expertiză Medicală a Vitalității – Profil Psihiatric privind comiterea depășirii atribuțiilor de serviciu, neglijența în serviciu și falsul în actele publice;
- ✓ dosarul în privința fostului șef de direcție din cadrul Ministerului Educației și Tineretului privind comiterea neglijenței în serviciu, soldată cu un prejudiciu de 2 mln de lei;
- ✓ dosarul în privința ex-primarului or. Edineț privind comiterea neglijenței în serviciu, soldată cu un prejudiciu în proporții deosebit de mari, care a realizat diferitor agenți economici loturi de teren public la un preț mai mic decît cel stabilit de lege;
- ✓ 19 dosare în privința ex-directorului SA „Budjac-Gaz”, pornite pentru comiterea abuzului de serviciu și depășirii atribuțiilor de serviciu, însușirii și tentativei de însușire a bunurilor în sumă de 10,7 mln lei.

Este regretabil faptul că sancțiunile aplicate persoanelor găsite vinovate pentru săvîrșirea infracțiunilor de corupție nu sunt întotdeauna proporționale cu gradul de pericil social al faptelor comise.

Pe parcursul anului curent, pe adresa Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au parvenit 70 de sentințe devenite definitive (35 privind infracțiuni de corupție, 23 - economice, 12 - alte categorii), prin care au fost recunoscute vinovate 76 de persoane.

Nici una dintre persoanele condamnate nu a fost privată real de libertate.

Totodată, în 6 cazuri de corupție, au fost recalificate infracțiunile de corupție imputate inculpaților, în sensul reducerii gravității acestora sub aspect penal și, în consecință, a ușurării pedepsei aplicate, iar în 25 cazuri a fost încetat procesul penal cu tragerea la răspundere administrativă. De asemenea, în privința a 12 persoane care au săvârșit infracțiuni de corupție cu folosirea situației de serviciu, nu a fost aplicată pedeapsa complementară – privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a desfășura o anumită activitate.

Neaplicarea pedepsei sub forma privării condamnaților de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate față de unii condamnați pentru acte de corupție a permis acestora să dețină în continuare funcții în instituțiile respective, iar unii chiar au săvârșit noi infracțiuni, drept exemple concrete servind cazul directorului unei școlii profesionale din raionul Dondușeni și al directorului unei școlii sportive din or. Vadul lui Vodă.

Astfel, la aplicarea pedepsei în privința unuia dintre conducătorii menționați, instanța judiciară l-a privat doar de dreptul de a ocupa funcția de director al școlii, fapt care i-a permis acestuia să activeze în continuare la instituția dată ca profesor. Ulterior, acesta a fost reținut în flagrant, pentru primirea de mită, în complicitate cu o persoană cu funcție de conducere din alt domeniu public.

În privința celui alt director, instanța judiciară a aplicat doar amenda, fără a-l priva de dreptul de a ocupa funcții în sistemul învățământului. Actualmente, acesta este cercetat într-o altă cauză, pentru însușire a bunurilor materiale.

În concluzie, **instanțele judecătorești nu țin pasul cu organele de urmărire penală** în ceea ce privește intensitatea activității de contracarare a manifestărilor de corupție. Astfel, eforturile depuse de organele de urmărire penală sunt diminuate considerabil.

Activitatea de contracarare a corupției întâmpină și o serie de impedimente de ordin juridic. Astfel, prevederile normelor Codului de procedură penală care reglementează temeiurile și procedura aplicării măsurilor asiguratorii, generează unele impedimente juridice cu privire la aplicarea măsurilor necesare, în vederea asigurării reparării prejudiciului cauzat prin infracțiuni și eventualei confiscări speciale a bunurilor utilizate sau rezultate din activitatea infracțională. Din aceste considerente, Centrul a elaborat un proiect de lege privind operarea modificărilor în normele procedurale, care reglementează compartimentul dat, acesta fiind remis spre aprobare Guvernului.

Un alt impediment în investigarea și documentarea cazurilor de corupție, îl constituie recunoașterea de legislația națională a **imunității** pentru unii reprezentanți din sfera publică, cum ar fi deputații și judecătorii. În acest sens, C.C.C.E.C. a inițiat demersuri privind revizuirea statutului subiecților menționați.

IV. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI EXTINDEREA EI

Deoarece lupta cu corupția reprezintă unul dintre cele mai sensibile subiecte, urmărite cu un interes aparte de către comunitatea internațională și cea europeană, Republica Moldova a promovat ca și în anii precedenți, cooperarea în domeniul respectiv răspunzând exigențelor unor astfel de standarde și participând la acțiuni, inițiative și proiecte.

Astfel, în ceea ce privește arena internațională, odată cu adoptarea Legii nr.157-XVI la 6 iulie 2007, a fost ratificată Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției. Importanța acestui act fiind incontestabilă, iar aderarea – indispensabilă, ratificarea Convenției a constituit o realizare a sarcinii întregului mecanism de stat, prevăzută de un șir de angajamente. Republica Moldova va beneficia acum de întreg spectrul mecanismelor de luptă împotriva corupției oferite de Convenția ONU, iar implementarea ei va fi monitorizată și susținută de Asociația Internațională a Autorităților Anticorupție.

Totodată, eforturile nu au fost diminuate și în privința îndeplinirii angajamentelor asumate pentru implementarea programelor și proiectelor în domeniul combaterii corupției pentru care țara este eligibilă (Republica Moldova – Uniunea Europeană, IPAP – NATO, Provocările Mileniului). În acest sens menționăm etapa de finalizare a Planului de acțiuni RM – UE, demarat în anul 2005. În baza Hotărârii Guvernului nr.113 din 3 februarie 2007, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a monitorizat pe parcursul anului implementarea acțiunilor prevăzute la obiectivul nr. 3 din Plan (*Asigurarea eficienței luptei împotriva corupției*).

În ceea ce privește implementarea recomandărilor Grupului de state împotriva corupției (GRECO), anul acesta a expirat termenul de prezentare a suplimentului de informație privind executarea recomandărilor restante din ciclul 1 de evaluare a Republicii Moldova privind rezultatele luptei împotriva corupției. În această ordine de idei, pe adresa Secretariatului GRECO a fost expediat raportul despre măsurile întreprinse de către stat în vederea respectării angajamentelor asumate. Acesta va fi apreciat în ultima lună a anului curent. Implementarea recomandărilor GRECO conform ciclului 2 de evaluare se află în derulare, iar rezultatele vor fi raportate Secretariatului în jurul datei de 31 mai 2008.

Pe aceeași arenă regională, un rol indiscutabil îi revine Inițiativei Anticorupție a Pactului de Stabilitate în Europa de Sud – Est (SPAI). Anul 2007 a fost unul evident deosebit pentru această organizație, întrucât gestionarea acesteia, coordonată anterior direct de Pactul de Stabilitate, a trecut pe deplin în responsabilitatea membrilor din regiune. Mai mult, la cea de-a 11-a Întrunire a Grupului de Cîrmuire din octombrie, la care Republica Moldova a luat parte, s-a adoptat Statutul și Planul de Lucru pe anii 2008 – 2009, iar organizația a fost redenumită *Inițiativa Anticorupție Regională* (RAI).

Conform Planului de Lucru al Oficiului Regional de legătură SPAI pentru anii 2006-2007, statelor membre le-au fost desemnate trei măsuri din Declarația privind 10 măsuri comune pentru reprimarea corupției în Europa de Sud – Est ca fiind prioritare. Conform Raportului național privind progresele înregistrate în implementarea celor 10 măsuri comune, eforturile naționale au îndeplinit exigențele naționale stabilite de măsurile prioritare. Planul de Lucru al RAI pentru anii 2008-2009 include alte trei măsuri, asupra cărora Republica Moldova urmează să-și concentreze eforturile.

În domeniul combaterii spălării banilor, pentru stabilirea relațiilor de colaborare cu structurile similare de peste hotare, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a semnat Memorandumuri de colaborare cu Serviciul de Monitorizare Financiară al Georgiei și cel al Croației, fiind inițiată procedura de semnare a unor astfel de acorduri bilaterale cu Indonezia, Kirghizia, Belgia.

Pe întreg parcursul anului 2007, unele instituții ale administrației de stat au beneficiat de asistența Misiunii Europene de Asistență la Frontieră în Republica Moldova și în Ucraina. În limitele cooperării cu EUBAM, experții și-au concentrat activitatea asupra inițiativelor strategice pentru combaterea corupției și aplicațiilor practice ale politicilor

anti-corupționale în instituțiile de frontieră și organele de drept naționale și ale Ucrainei.

Acestea și alte chestiuni au prevalat la compartimentul cooperării internaționale în domeniul contracarării corupției, toate instituțiile vizate depunând efort pentru a obține rezultatul scontat în ce privește obiectivele naționale asumate. Pentru realizarea aceluiași scop, Republica Moldova a fost reprezentată la câteva forumuri anticorupție, cele mai importante fiind:

- Cel de-al V-lea Forum Global privind lupta împotriva corupției și securitatea integrității, desfășurat în Johannesburg, Africa de Sud. Organizatori: Misiunea Permanentă a Africii de Sud la ONU și Guvernul Africii de Sud. Principalul obiectiv al Forumului: discutarea măsurilor practice și eficiente de prevenire și combatere a corupției la nivel global prin prisma implementării prevederilor Convenției ONU împotriva corupției.
- Conferința regională privind combaterea corupției în Europa de Sud-Est, desfășurată la București, România. Organizatori: Centrul European pentru Studii de Securitate „George C. Marshall” în cooperare cu SPAI RSLO. În cadrul Conferinței au fost adoptate Recomandări pentru țările participante în vederea facilitării curmării corupției și intensificării colaborării internaționale în acest domeniu.
- Prima întrunire a Grupului de lucru anticorupție, organizată de Investment Compact OECD din Sud Estul Europei în comun cu Ministerul Justiției din România în București. Obiectivul propus la reuniune a fost identificarea celor mai vulnerabile domenii ale achizițiilor publice la corupție, care reprezintă un prim pas la elaborarea unui Ghid practic de prevenire și combatere a corupției în domeniul achizițiilor publice.

V. MONITORIZAREA PROCESULUI DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI NAȚIONALE DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A CORUPȚIEI

Promovarea reușită a politicilor anticorupție pot fi asigurate prin identificarea unor mecanisme eficiente de monitorizare a acestor politici. Programul de stat de combatere a criminalității, corupției și protecționismului pe anii 1999-2002 și Programul de stat de combatere a criminalității și corupției pe anii 2003-2005, au eșuat, implicit datorită lipsei unor mecanisme eficiente de monitorizare a implementării acestor programe. Odată cu adoptarea în 2004 a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, această problemă a fost soluționată datorită creării unor mecanisme de monitorizare eficiente a realizării măsurilor, prevăzute în Planul de acțiuni - **Consiliul coordonator și Grupul de monitorizare**. Acesta din urmă a fost creat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2231-III din 17.02.2005. Componenta membrilor Grupului de monitorizare a fost modificată de câteva ori, ultima prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1029-IV din 15.03.2007.

Conform Strategiei naționale anticorupție, funcția de **Secretariat al Grupului de Monitorizare** a fost atribuită Centrului, care pe parcursul anului curent a acumulat și generalizat informațiile parvenite de la instituțiile responsabile de executarea măsurilor din Planul de acțiuni, cu prezentarea acestei informații spre examinare în ședințele Grupului.

Inițial, în cadrul ședinței de lucru de către Grupul de monitorizare a fost aprobat Programul de activitate al Grupului pentru anul 2007, inclusiv Graficul raportării instituțiilor la ședințele Grupului de monitorizare în vederea realizării Planului de acțiuni de implementare a Strategiei naționale anticorupție.

Ulterior, în conformitate cu programul menționat, pe parcursul a 11 luni a.c., Grupul de monitorizare s-a întrunit în 7 ședințe de lucru la care au participat conducători ai autorităților publice centrale, reprezentanți ai Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO) și ai Programului „Provocările Mileniului”, alți invitați din partea Alianței Anticorupție și organelor Procuraturii. În scopul asigurării transparenței activității Grupului de monitorizare, la ședințele acestuia au asistat reprezentanți ai agențiilor de presă și posturilor tele-radio din republică.

În vederea aprecierii plenitudinii, calității și eficienței realizării măsurilor cuprinse în Plan, Grupul de monitorizare, în cadrul ședințelor, a audiat dările de seamă ale unor autorități publice, responsabile de executarea acțiunilor specifice concrete.

Astfel, în perioada de referință au raportat: Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Industriei și Infrastructurii, Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Administrației Publice Locale și Ministerul Sănătății.

Au fost formate comisii de lucru pentru a verifica situația în teritoriu, a identifica riscurile de corupție și a elabora unele recomandări de redresare a situației în cazul unor instituții a căror activitate anticorupție a fost apreciată drept nesatisfăcătoare.

Aceste comisii au efectuat în anul curent trei controale privind realizarea acțiunilor programate pentru executarea Strategiei naționale anticorupție. Conform Hotărârilor Grupului de monitorizare nr. 7 din 15.12.2006 și nr. 2 din 26.04.2007 comisiile de lucru au verificat informația prezentată de către Serviciul Vamal, Ministerul Dezvoltării Informaționale și Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale.

Prin Hotărârile Grupului de monitorizare nr. 5 din 18.10.2007 și nr. 6 din 31.10.2007 au mai fost formate recent două grupuri de lucru care urmează să verifice informația prezentată de către Ministerul Transportului și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Sănătății privind implementarea Strategiei naționale anticorupție.

Controlul efectuat la *Ministerul Dezvoltării Informaționale* de către grupul de lucru a evidențiat un șir de neajunsuri în activitatea ministerului în domeniul de referință, inclusiv: nerespectarea Hotărârii Guvernului nr. 615 din 28.06.2005, abateri de la perfectarea actelor de identitate, implicarea foștilor angajați în calitate de intermediari în întocmirea unor documente. S-a făcut referire și la problemele identificate de către experții Grupului de state contra corupției (GRECO) în cadrul Ciclului II de evaluare a Republicii Moldova, în special ce țin de activitatea Camerei Înregistrării de Stat.

Îngrijorătoare sunt rezultatele micro-sondajului realizat în cadrul controlului efectuat de către Transparency International – Moldova privind perceperea de către cetățenii Republicii Moldova a fenomenului corupției în subdiviziunile ministerului în cauză, precum și a calității serviciilor prestate. Respondenții au specificat unele cazuri concrete de corupție în instituțiile nominalizate. Astfel, în urma interviuării a 106 de persoane au fost confirmate 34 de cazuri de dare de mită. Respondenții au preferat să evalueze mita în dolari SUA, valoarea medie a mitei oscilând între 51\$ (eliberarea buletinului de identitate/pașaportului) și 194 \$ (eliberarea permisului de conducere a vehiculelor), pînă la 305\$ (înmatricularea vehiculului), fapt despre care au fost informați membrii Grupului de monitorizare.

Pentru redresarea situației de către comisia de lucru au fost elaborate unele recomandări; la rîndul său, Ministerul Dezvoltării Informaționale a pregătit un Plan intern de acțiuni în care a inclus măsuri concrete de soluționare a problemelor. Grupul de monitorizare a decis monitorizarea în continuare a activităților de prevenire a corupției în cadrul ministerului și instituțiilor din subordine.

Evaluarea riscurilor de corupție și elaborarea unor recomandări de diminuare a acestora în cadrul *Serviciului Vamal* a fost scopul celei de-a doua comisii de lucru. În urma verificărilor efectuate, grupul de lucru a constatat fapte concrete, care relevă prezența manifestărilor de corupție la posturile vamale în procesul aprecierii valorii mărfii în vamă, determinării și supravegherii regimului vamal al mărfurilor, stabilirii corectitudinii plăților și garanțiilor financiare la import, asigurării regimului de tranzit intern,

unde activitățile de combatere sunt puțin efective sau poartă un caracter sporadic.

Un alt capitol important la care au fost semnalate manifestări de corupție este cel legat de segmentele încadrării în serviciu, acordarea gradelor speciale și promovarea în diferite funcții în cadrul organelor vamale: activități în care este antrenată insuficient securitatea internă. În pofida multitudinii materialelor despre comportamentul abuziv al vameșilor care au prejudiciat interesele economice ale statului, materialele acumulate nu sunt remise organelor de drept pentru cercetarea lor sub aspect penal. Directorul general al Serviciului Vamal a menționat și neajunsurile existente la angajarea în organele Serviciului, accentuându-se nepotismul în atare cazuri și despre cazurile de deschidere a firmelor de brokeri de către ofițerii vamali. Au fost prezentate și unele secvențe operative, filmate la Biroul Vamal Aeroport, privind mituirea unor vameși la postul de serviciu.

Ca urmare, Grupul de monitorizare a stabilit că Planul de acțiuni al Serviciului Vamal pentru anul 2007 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție necesită a fi suplinit în contextul recomandărilor expuse de comisia de lucru, punându-se accentul pe sporirea capacității depistării riscurilor de corupție prin perfecționarea cadrului legislativ, modernizarea capacităților funcționale ale actualului sistem informațional, minimizarea influenței factorului uman, stabilirea, implementarea, monitorizarea și evaluarea analizei riscurilor, a auditului post-vămuire etc. Grupul de monitorizare a decis monitorizarea în continuare a activităților de contracarare a corupției în cadrul Serviciului Vamal.

Controlul efectuat de către grupul de lucru la *Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale* a înregistrat, la rîndul său, existența unui șir de neajunsuri și încălcări în administrarea patrimoniului public, precum și utilizarea ineficientă acestuia în unele cazuri; lipsa codului de etică. De asemenea, neimplementarea de fapt a controlului intern și neajunsurile în implementarea sistemului de petiționare și de audiență a cetățenilor au contribuit la o activitate ineficientă de relevare a neregulilor sau încălcărilor de

legislație, inclusiv a actelor de corupție, din partea diferitelor persoane (atît din interior, adică din cadrul Aparatului Ministerului, Inspectoratului Ecologic de Stat, AGeoM, EHGeoM, Serviciul Hidrometeorologic de Stat, cît și din exterior), ceea ce s-a reflectat negativ asupra rezultatelor activității de colaborare a Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale și subdiviziunilor acestuia cu organele de drept competente. La finele controlului comisia de lucru a elaborat o serie de recomandări, în baza cărora ministerul a întocmit un Plan de măsuri de redresare a situației.

Despre rezultatele realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție în perioada ianuarie-aprilie a raportat *Agencia Relații Funciare*

și Cadastru. Grupul de monitorizare a apreciat raportul ca fiind incomplet. În raport nu au fost relevate activitățile nemijlocite de prevenire a corupției, de evaluare a riscurilor instituționale. La solicitarea Grupului de monitorizare, Agenția a prezentat un Raport suplimentar la acest capitol.

Despre măsurile întreprinse în scopul implementării Strategiei naționale anticorupție, în ianuarie – aprilie 2007 a raportat și *Ministerul Finanțelor*. În vederea diminuării riscurilor de corupție, printre prioritățile de activitate a ministerului au fost menționate: crearea Centrului de apel telefonic pentru asistența contribuabililor în cadrul IFPS, în acest mod dispărînd necesitatea de a menține relații cu terțe persoane din cadrul Serviciului Fiscal pentru o consultare operativă și multifuncțională; crearea sistemului informațional și a mecanismului de prezentare în mod electronic a declarațiilor fiscale; realizarea și implementarea unui mecanism de autodeservire a contribuabililor la distanță prin intermediul rețelelor Internet; elaborarea unui soft care ar permite combaterea eficientă a facturilor fiscale duble; elaborarea proiectului de lege cu privire la Medierea fiscală.

Rapoartele prezentate de către *Ministerul Industriei și Infrastructurii și Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor* privind realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție în primul semestru al anului 2007 evidențiază superficialitatea parțială a acestora în realizarea eficientă a programelor anticorupție. Astfel, deși raportul Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor urma să elucideze problemele și deficiențele în activitatea ministerului, acesta nu a evidențiat existența niciunei probleme. Grupul de monitorizare a decis crearea unei comisii de control a activității ministerului, care va fi efectuat la finele anului 2007.

Date privind progresele și deficiențele înregistrate în perioada de 9 luni a anului 2007 în procesul realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție au fost raportate și de Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Administrației Publice Locale și Ministerul Sănătății.

Raportul prezentat de Serviciul de Informații și Securitate denotă că această instituție a înregistrat progrese la anumite compartimente ale activității anticorupție. Deficiența întâmpinată de către SIS în lupta împotriva corupției a constat în conlucrarea inefficientă cu organele de drept. Colaboratorii SIS au verificat toate informațiile și cele confirmate au fost remise CCCEC sau organelor Procuraturii. În același timp, majoritatea acestor informații servesc drept bază a studiilor analitice efectuate de către instituție, care în lupta anticorupție nu are ca sarcină doar examinarea unor cazuri concrete de corupție, cât și a fenomenului în ansamblu.

Rapoartele ministerelor au lăsat mult de dorit. Pe marginea acestora, membrii Grupului au identificat un șir de sectoare vulnerabile în activitatea instituțiilor: examinarea superficială a sesizărilor despre acte de corupție, precum și lipsa unei evidențe stricte a acestora; lipsa informației privind rezultatele soluționării sesizărilor, conlucrarea inefficientă cu alte organe de drept și control etc.

La capitolul combaterea corupției la nivel local situația este una destul de șubredă. Unul din motivele corupției în rîndul autorităților locale îl reprezintă densitatea mare a relațiilor de rudenie. Funcționarii lucrează de mulți ani în același loc de muncă, se cunosc între ei și adoptă o atitudine loială în timpul controlului.

Membrii Grupului au apreciat drept nesatisfăcătoare și activitatea anticorupție a *Ministerului Sănătății*. În raport a fost omisă elucidarea relațiilor medic - pacient care, de fapt, sunt cele mai vulnerabile verigi privind tendințele de corupție în sistemul sănătății. În consecință a fost creată o comisie de lucru care în timpul apropiat va verifica situația în teritoriu, cu identificarea riscurilor de corupție și elaborarea unor recomandări de redresare a situației.

Menționăm că în cadrul ședințelor de lucru a Grupului de monitorizare au fost ascultate atât dările de seamă ale instituțiilor responsabile, cât și alte informații utile. Astfel, reprezentantul Transparency International – Moldova a prezentat o analiză a rezultatelor clasamentului internațional privind Indicele Perceperii Corupției (IPC) 2007. Reprezentantul Republicii Moldova la GRECO a abordat perspectiva evaluării statului de către Grupul de state contra corupției (ciclul III), care va fi axată pe aplicarea unor principii directorii pentru lupta împotriva corupției, din cele douăzeci adoptate de către Comitetul Miniștrilor la 6 noiembrie 1997.

Nivelul de realizare a activităților anticorupție, desfășurate de autoritățile publice centrale, a fost obiectul discuțiilor abordate în cadrul unei ședințe de Guvern. Prin Hotărîrea nr. 894 din 07 august 2007 cu privire la implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției în semestrul I al anului 2007, acesta a apreciat pozitiv rezultatele obținute. Au fost evidențiate, totuși, și unele deficiențe în activitatea instituțiilor în ce privește implementarea Strategiei, în special la compartimentul evaluării riscurilor de corupție instituțională și au fost trasate sarcini concrete în scopul redresării situației la acest capitol.

În perioada de referință s-a desfășurat seminarul tematic pentru membrii Grupului de Monitorizare și persoanele responsabile de prevenirea corupției și protecționismului în cadrul instituțiilor publice, cu tematica „Metodologia de evaluare a riscului și implementarea planurilor de integritate în cadrul organelor centrale de specialitate ale administrației publice și în autoritățile administrației publice locale”.

Totuși, deficiențele prezente la multe instituții, în special în elaborarea planurilor sectoriale de prevenire a corupției și mediatizării acestor activități, consolidării subdiviziunilor de securitate internă, denotă nivelul insuficient de antrenare a autorităților administrației publice centrale și locale în implementarea Strategiei.

Nu pretindem că recomandările prezentate de membrii Grupului de monitorizare sunt un remediu exclusiv pentru toate dificultățile constatate, cu siguranță, însă, au fost luate ca bază în perfecționarea actualelor activități anticorupție din instituții. Grupul de monitorizare va continua evaluarea activităților autorităților publice în vederea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, intensificându-și eforturile în vederea asigurării realizării cotidiene a Planului de Acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru perioada 2007-2009.

EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

Deși întregul conținut al prezentului raport se referă la implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției prin realizarea măsurilor incluse în Planul de acțiuni, în această încheiere considerăm binevenită opinia publică asupra acestui obiectiv, chiar dacă în unele cazuri ea este una destul de critică. În ultimă instanță, poporul este cel care trebuie să beneficieze de întreg spectrul activității anticorupție a organelor de stat implicate și deci ignorarea acestei opinii ar fi cel puțin incorectă, cu atât mai mult că viziunea critică a publicului generează activizarea luptei cu corupția.

Totodată, nu trebuie să uităm că stîrpirea fenomenului nu poate fi atinsă fără o voință a întregii societăți, cu implicarea activă a acestora în acest domeniu, motiv pentru care ne-am referit anterior la educația anticorupție.

Studiul a fost efectuat cu suportul Proiectului Comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene împotriva Corupției, Spălării Banilor și Finanțării Terorismului în Republica Moldova (MOLICO) și conține un eșantion de interviuare de 3075 de persoane din 12 unități administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova. Rezultatele sondajului denotă că problemele percepute de public ca fiind cruciale pentru țară sunt, în mare măsură, asociate cu situația economică și socială, corupția fiind plasată pe locul 4 în topul celor mai importante probleme. Potrivit datelor sondajului, populația percepe vameșii, medicii și polițiștii drept categorii de grupuri profesionale cu cel mai înalt grad al implicării lor în practici corupte. Cele mai puțin corupte instituții percepute sunt: Biroul Național de Statistică, primăriile, armata, Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției precum și consiliile locale. Pe acest argument s-a bazat și introducerea în Planul de acțiuni măsura de efectuare a unui sondaj sociologic privind fenomenul corupției, precum și efectuarea în acest sens a noului studiu IMAS (Institutul de Cercetări și Marketing), cu obiective similare celui din anul 2005. Potrivit datelor prezentate, se observă o ameliorare privind așteptările legate de combaterea corupției, populația începînd să acorde o mai mare atenție eforturilor anticorupție. De asemenea, este îmbucurător faptul că sondajul demonstrează că tolerarea de către populație a diferitelor forme de corupție a scăzut.

Cu toate că sondajele efectuate la nivel național conferă o apreciere scontată progreselor în reprimarea corupției, această părere nu este împărtășită de cei de peste hotarele Republicii Moldova. De exemplu, conform studiilor efectuate de către *Transparency International*, organizație internațională care întreprinde studii generale privind evoluția fenomenului corupției în statele lumii, Indicele de Percepție a Corupției pentru Republica Moldova a scăzut în comparație cu anul precedent. O explicație temeinică în acest sens este faptul că indicele a fost influențat negativ de unele studii luate în considerație și care se referă la alte domenii decît cel al corupției.

Ar fi, însă, nejustificată o tratare a fenomenului corupției doar în baza rezultatelor sociologice. Trebuie luat în considerație faptul că sondajele sociologice reprezintă o părere însumată, iar uneori părerea emană din partea unor persoane nefamiliarizate cu activitatea anticorupție și rezultatele ei, motiv din care marja de eroare a sondajului poate fi destul de largă.

Aceasta nu presupune că instituțiile implicate în lupta cu corupția nu urmează să intensifice activitățile sale în acest sector. Intensificarea urmează să fie dimensiunea permanentă aplicabilă de către organele competente activității anticorupție pe viitor. Aceasta trebuie să se oglindească în întreg spectrul măsurilor anticorupție, structurat logic după exemplul prezentului raport: consolidarea cadrului legislativ, eliminarea corupției prin măsuri penal-restrictive, prevenirea acesteia, intensificarea cooperării pe arena internațională și, în ultimă instanță, monitorizarea realizării acestui spectru larg, adică a Strategiei.

Așadar, prioritățile celui dintâi aspect logic – consolidarea cadrului legislativ -vor consta în urgentarea adoptării proiectelor de legi elaborate în anii 2005–2007, conform planurilor de acțiuni de implementare a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, precum și în intensificarea eforturilor pentru o transpunere efectivă în practică a reglementărilor normative privind prevenirea și combaterea corupției.

Deoarece activitatea de prevenire se caracterizează prin diversitatea ei, dificultățile sale au fost stabilite în fiecare din componentele capitolului *Prevenirea corupției*, astfel fiind identificate și prioritățile. Principala prioritate însă rămîne satisfacerea activității cu resurse umane și de altă natură.

Urmează intensificarea activității de contracarare a faptelor de corupție și cele conexe la nivel înalt și de rezonanță socială sporită, cooperarea între organele de drept, în special sub aspectul investigării conexiunilor dintre faptele legate de corupție, crimă organizată și spălare de bani. Acestea vor fi sporite odată cu consolidarea capacităților organelor de drept în vederea asigurării cercetării operative și calitative a cauzelor penale privind infracțiunile de corupție și cele conexe. Rămîne tot atît de importantă punerea în valoare a unei bune cooperări cu societatea civilă și mass-media în domeniul combaterii corupției.

În domeniul cooperării internaționale este necesară continuarea realizării angajamentelor asumate față de comunitatea internațională pentru implementarea programelor și proiectelor în domeniul contracarării corupției, în mod distinct referindu-ne la implementarea recomandărilor GRECO, elaborate conform ciclului al doilea de evaluare a Republicii Moldova și la implementarea celor 10 măsuri comune pentru curmarea corupției în Europa de Sud – Est, în special a măsurilor stabilite ca prioritare.

În ce privește activitatea de monitorizare a realizării Strategiei este prioritară verificarea strictă a acesteia de către Grupul de monitorizare a progreselor și impedimentelor care obstrucționează realizarea Planului de acțiuni, inclusiv pentru a evita transformarea ședințelor Grupului într-o simplă activitate de constatare a activității instituțiilor.

De implementarea eficientă a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și executarea corectă și la timp a măsurilor prevăzute pentru aceasta depinde obținerea rezultatelor scontate de către întreg statul, în activitatea sa anticorupție, care condiționează întreaga dezvoltare socială și economică a Republicii Moldova.